

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קח.

עין משפט
גב מצוה

ואם לאו לא מספיק להו. אין להם מהלך בעצמם זה והולכין על כרחן דרך שפתו השנייה שהרי על כרחן כשהולכין כנגד היער של עכו"ם ילכו בשפתו השנייה ולכשיגיעו כנגד שלי למה יטריחו לעבור את רוחב המים והרי הן זריכין לחזור ולעבור עד אחר כשכלתה הקצירה (א).

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חזו הפה אבא. יער שהיה רצה בר רב הונא לפי שאין העליונים והתחתונים קולצין ורצה בר רב נחמן לא היה יודע שכן היה שיהא עליון ומחתמן של עכו"ם המושל: יד השרים והסגנים. פסוק הוא בספר עזרא:

סיוקן ענפיה. ימותו בניו: לאגלי גפא. הכל מסייעין לגדור חומת העיר ולהעמיד ענפיה שלא יכנס צבא שונאים לעיר: אגלי. עשרים כמו צרכות (דף סח). טרוקו גלי: גפא. סתימת העיר כדמנן לעיל (דף סה): מנא אחר הגפה גזולות: לא זריכי נטירותא. תורתו משמרתו כדמנן (משל ו) בשכך משמור עליך: (ט) לכריא דפתאי. לכתות מעין או צורות למים לשמות: ואפילו מרצנן. שהרי גם הם זריכים לשמות. ועל שם כלי שמועין זו משקין שקורין פתאי:

בלשון ארמי קרי ליה כריא דפתאי: **דלא נפקי בצללווא.** שאין יוצאין צעלי צמים עצמן בצללווא ובאכולוסא לתפור אלא גוצין מעות ושוכרין פועלים: **לאו בני מיפק וכו'.** גנאי הוא להן: לכריא דנהרא. כשמעלת שטרון ונפליים זה אצנים ומעכזין מרולת המים וכורין ומנקין אותו להעביר ממשוליו: **הסאי מסייעי לעלאי.** כשהעליונים מתקנין כנגדן למעלה יש על התחתונים לסייען שמכשולין העליונים מעכבים מים מליד נמלא תיקון העליונים לעזרת התחתונים: **אבל העליונים אין זריכין לפייע אס הפתוים.** כשמתקנין למטה שתיקון של מטה אינו לעזרת עליונים אלא לרעתם שכל זמן שהמים רצים למטה הנהר מתמעט למעלה והשדות שלהן מתייבשות: **וחילופא צמיא דמיטרא.** כגון בעיר שהמים קשים להרבות טיט ולקלקל את הדרכים ועושין להם חריץ צמוד להודיר המים חוץ לעיר אס נתקלקל החריץ כנגד התחתונים וכורין להם העליונים זריכים לסייע את התחתונים לכתות כנגדן שכל זמן שלא ירדו המים התחתונים חוץ לעיר יעמדו העליונים במקומן אבל תחתונים אין להן לסייע לעליונים לכתות למעלה שכל זמן שלא ירדו העליונים למטה טוב להן לתחתונים: **ומהקנה לענמה.** צפני עצמה כשמנעת כנגדה אין אחר מסייעה: **המקלוחים מים.** מים סרוחין מי מטר: **לביב אחר.** חריץ מתוקן להוריד מי גשמים זו: **כולן מסקנות עם הפתוים.** מסייעות אותה לתקן כנגדה כדפרישית לעיל: **האי מאן דאחויק ברקפא דנהרא.** בשני הפרקים היה הקרקע מופקר לכל הקודם להחזיק זו ולפרוע למלך טסקא דהוא מס של קרקע. ואם בא אחד ומחזיק על שפת הנהר מקום שהספינות עולות לנמל וזריך מקום פניו הרבה לפרוקי משאות לספינות ולטוענין מתוכן ומזליאין וזה החזיק לצנות שם בנין או לתרום ולרוע: **האיפא הוי.** שמקלקל מקום לרצים: **אבל סלוקי.** מדינה לא מסלקינן ליה: **והאידינא דכסבי פרסאי.** לאומן הלוקחין שדות שעל שפת הנהר קני לך השדה עד תוך הנהר מלא לואר הסוס והלוקחין גודרין גדין רחוק מן הנהר שלא לקלקל את מקום הרצים ואם בא אחד והחזיק מן הגדר ולדך הנהר מסלקינן ליה לפי שהיא קנויה לצעל הגדר עד תוך המים: **צניי אחי.** שדה העומדת ליקח בטסקא ושדות אחרים סמוכין לה מלאן ומלאן: **ואי משום דינא דבר מנרא.** אם אינן לא אחים ולא שותפים אלא מכה מנרנות בזאין על המזקא ואומרים אנו היינו מצפים לקחתה שאנו זריכין לקרקע וטוב לכל אחד לקנות בסמוך לו ולא ליקח במקום אחר: **לא מסלקינן ליה.** דלא איכפת לן לדינא דבר מנרא כלל: **ועשית הישר והטוב.** דבר שאי אתה נחסר כ"כ שמתאלא קרקעות במקום אחר ולא מטריח על בן המנר להיות נכסיו חלוקין: **אסא לאימלוכי ציה.** שדה היוצאה לימכר וצא אחר ונטל רשות מבן המנרן ואל"ל זיל זבון: **נהרדעי אמרי זריך למקני.** דאי לא קנה מיניה מני אמר ליה משטה הייתי כך כדי להעמידה על דמים הראויין לה שאם באתי אני אכל הצעלים היה מעלה לי בדמים בשביל שחבציה עלי: **השפא דאמרה זריך למיקנייה מיניה.** א"כ אין קניינו של זה כלום אם אייקר או זול ארעא ברשותא דבר מנרא אייקר או זול ולא יוסיף ולא יגרע הלוקח מלקבל דמים שנתן זה כדי אייקר רווחא דבר מנרא הוא וכי זול פסידא דבר מנרא הוא: **ואי לא יהיב ליה מאסן.** דגבי דהאי הוא דאחיל: **צי מיעי דנכסי.** של מוכר. שדות המוכר מקיפות לה מכל צד: **חוינן אי עידיה היא.** דבר העשוי לימכר לעצמו שאינו דומה לשאר שדות הסמוכות לה: **וציניה וצני.** ואין מנרני המוכר יכולים ללקחן שהרי יש צנייהן הפסק: העשוי לימכר לעצמו שאינו דומה לשאר שדות הסמוכות לה: **וציניה וצני.** ואין מנרני המוכר יכולים ללקחן שהרי יש צנייהן הפסק: **ואי**

גב א מיי פ"ו מהלכות
שכנים הלכה ו סמג
עשין פב טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף ד:
גב ג א מיי שם פ"ו
מהלכות ת"מ הלכה י
סמג שם ס' י טו"ש"ע י"ד
ס' רמב סעיף ג וטו"ש"ע
ח"מ שם:
גב ד מיי שם פ"ו מהל'
ת"מ הלכה י וסמג שם
טו"ש"ע ח"מ שם וטו"ש"ע
י"ד שם סעיף א וטו"ש"ע ב:
גה ה מיי פ"ג מהלכות
שכנים הלכה ט סמג
עשין פב טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף א:
גו ו מיי שם סמג שם
טו"ש"ע ח"מ ס' קמק
סעיף ו וטו"ש"ע ח"מ ס' קע:
זז ז מיי שם פ"ב הלכה
ד וטו"ש"ע ח"מ ס' וצמ"מ
סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף ה:
גח ח מיי שם הלכה ה
קמק סעיף ו:
גכ ט מיי שם פ"ד
הלכה א (והל"צ)
סמג שם טו"ש"ע שם סעיף
כט:
ס י מיי שם הלכה ד סמג
שם טור וט"ע שם
סעיף ו:
סא כ ל מיי שם סמג
שם טו"ש"ע שם סעי'
ז רב אלפס כלן ועוד
במחלמין פ"ד לז'
סב מ מיי שם פ"יי
הלכה ה סמג שם
טור וט"ע ח"מ שם סעיף
כט:

ואי לא לא מוסיגתי להו רבה בר רב נחמן הוה קא אויל בארבא הוא הווא אבא דקאי אגורא דנהרא אמר להו דמאן אמרו ליה דרבה בר רב הונא אמר ר' יוד השרים והסגנים היתה במעל הוה ראשונה אמר להו קוצו קוצו אתא רבה בר רב הונא אישכחיה דקייץ אמר מאן קצייה תקוץ ענפיה אמרי כוליהו שני דרבה בר רב הונא לא אקיים ליה זרעא לרבה בר רב נחמן (א) אמר רב יהודה הכל לאיגלי גפא ואפילו מיתמי אבל רבנן לא מ"ט רבנן (ב) לא צריכי נטירותא לכריא דפתאי ואפילו מרבנן ולא אמרן אלא דלא נפקי באוכלווא אבל לאוכלווא לא דרבנן לאו בני מיפק באוכלווא יגיהו אמר רב יהודה לכריא דנהרא תתאי מסייעי עילאי עילאי לא מסייעי תתאי וחילופא במיא דמיטרא תניא נמי הכי חמש גנות המסתפקות מים ממועין אחד ונתקלקל המעיין כולם מתקנות עם העליונה נמצאת התחתונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה וכן חמש חצרות שהיו מקלחות מים לביב אחד ונתקלקל הביב כולן מתקנות עם התחתונה נמצאת העליונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה אמר שמואל האי מאן דאחויק ברקתא דנהרא חציפא הוי סלוקי לא מסלקינן ליה והאידינא דקא כתבי פרסאי קני לך עד מלי צוארי סוסיא מיא סלוקי נמי מסלקינן ליה אמר רב יהודה (א) אמר רב האי מאן דאחויק ביני אחי וביני שותפי חציפא הוי סלוקי לא מסלקינן ליה ורב נחמן אמר ינמי מסלקינן ואי משום דינא דבר מצרא לא מסלקינן ליה נהרדעי אמרי (א) אפילו משום דינא דבר מצרא לא מסלקינן ליה משום שנאמר ועשית הישר והטוב בעיני ה' אחא אימלך ביה אמר ליה איזיל איזבון ואמר ליה זיל זבון צריך למיקנא מיניה או לא (ב) רבינא אמר לא צריך למיקנא מיניה נהרדעי אמרי צריך למיקנא מיניה (ג) והלכתא צריך למיקנא מיניה השתא דאמרת צריך למיקנא מיניה אי לא קנו מיניה אייקור וזול ברשותיה זבן במאה ושוי מאתן (ד) הוינא אי לכולי עלמא קא מוזילא ומזבין יהיב ליה מאה ושקיל ליה ואי לא יהיב ליה מאתן ושקיל ליה (ה) זבן במאתן ושויא מאה סבור מינה מצי אמר ליה (ו) לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי רב הכי אמרי נהרדעי משום דרב נחמן (ז) אין אונאה לקרקעות זבין ליה גרויא דארעא במיצעא נכסיה (ח) הוינן אי עידיה היא אי זיבוריה היא זיבוריה זביני ואי

תורה אור השלם

- 1 כי נשארו מבנותיהם ליום ולבניהם והתערבו ורע הקדש בעמי הארצות ויד השרים והסגנים היתה בפועל הנה ראשונה: עזרא ט ב ו עשית הקדש והטוב בעיני ל למען ייטב לך ורע הקדש בעמי הארצות ורשת את הארץ הטובה אשר נשבעתי לאבתך: דברים י ו י
- 2 ו עשית הקדש והטוב בעיני ל למען ייטב לך ורע הקדש בעמי הארצות ורשת את הארץ הטובה אשר נשבעתי לאבתך: דברים י ו י

הגהות הב"ח

- (א) ר"ש ד"ה ואם לאו וכי כשכלתה הקצירה וכי כשכלתה הקצירה
- (ב) כ"ל והס"ד: (ג) ר"ה לכריא דה"ל ע"ס ד"ה ואפי' מרצנן וכו' שמועין זו שמועין ל"ל ומתקן משקין נמקק:

מוסף רש"י

הכל לאגלי גפא. לשערי חומת העיר להציב סני למות. אגלי, למות, כמו טרוקו לל. גפא, סתומה, כמו מנא אחר הגפה (ב"ב פ. ח). לכריא דפתאי. חפירת בור לשמות מים ועל שם הכל המונע שם צנור תמיד לשמות זו עשר דרכים, קוריה פתאי (ס"ח). ואפילו מרבנן. שהכל זריכין למים (ס"ח). דלא נפקא באוכלווא. שאין הן עולות וצולות בהרבה לתפור, אלא שוכרים פועלים (ס"ח).

גב א מיי פ"ו מהלכות
שכנים הלכה ו סמג
עשין פב טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף ד:
גב ג א מיי שם פ"ו
מהלכות ת"מ הלכה י
סמג שם ס' י טו"ש"ע י"ד
ס' רמב סעיף ג וטו"ש"ע
ח"מ שם:
גב ד מיי שם פ"ו מהל'
ת"מ הלכה י וסמג שם
טו"ש"ע ח"מ שם וטו"ש"ע
י"ד שם סעיף א וטו"ש"ע ב:
גה ה מיי פ"ג מהלכות
שכנים הלכה ט סמג
עשין פב טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף א:
גו ו מיי שם סמג שם
טו"ש"ע ח"מ ס' קמק
סעיף ו וטו"ש"ע ח"מ ס' קע:
זז ז מיי שם פ"ב הלכה
ד וטו"ש"ע ח"מ ס' וצמ"מ
סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס'
קמק סעיף ה:
גח ח מיי שם הלכה ה
קמק סעיף ו:
גכ ט מיי שם פ"ד
הלכה א (והל"צ)
סמג שם טו"ש"ע שם סעיף
כט:
ס י מיי שם הלכה ד סמג
שם טור וט"ע שם
סעיף ו:
סא כ ל מיי שם סמג
שם טו"ש"ע שם סעי'
ז רב אלפס כלן ועוד
במחלמין פ"ד לז'
סב מ מיי שם פ"יי
הלכה ה סמג שם
טור וט"ע ח"מ שם סעיף
כט: